

חילופי אגרות בין הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל לחיים נחמן ביאליק

ה' תתקכ"ח י' חשוון
 שנה א' תרמ"ח
 ה' תתקכ"ח י' חשוון
 שנה א' תרמ"ח

הייתכן שהגר"י זצ"ל, שבעצמו משך בעט סופרים, שלח את ספרו לביאליק מפני שהחשיבו כגאון השירה העוסק גם בכינוס אוצרות הרוח בישראל? ואולי נודע לגר"י על מפעלו של ח"נ ביאליק - בכתובת ביאור למשנה, ובא הגר"י לפתוח בפניו גם שערים לתוספתא?

קבלתי את ספרך "חזון יחזקאל" על תוספתא "סדר זרעים" שמחיתי לראות, כי הקים א-להים גואל בימינו לנחלת א-להים זאת הקדושה זה מאד. זכות גדולה היא לך שזכך בן מן השמים להטות את ירך על גבסיים נטושים אלה, לסלקם ולחרשם ולגדור את פרצותיהם. יחזק א-להים את ידך וכלית בשלום ובצהלה את אשר תחלוצ.

בעקבות שחרורו מרוסיה כשהוא בדרכו ללונדון, הגיע הגר" למשך זמן קצר לליטא, בה עשה את שבת חנוכה (פרשת וישב תרצ"ב) במחיצת הגאון ר' חיים עזר וצ"ל. והנה באותו ערב שבת "וישב" הוא כותב לביאליק מכתב תודה כהאי ליטא:

לְיִשְׂרָאֵל אֵלֶּי שָׁעָה כְּלִי תְּשִׁיבֶנּוּ. וּשְׂכָנֵי חֲדָשִׁי עִמָּה לִיכִי, רַחֲמֵי
 מֶלֶךְ עַל דְּבָרֵי לְמִסּוּר אֲתָם לִי.
 מִקֵּד עֲנֵי מִתְּהוֹרָה לְרֹאשׁוֹ וּלְבָדֵךְ אֲתָךְ עַל עֵינֵי הַשִּׁבּוּי. מִבְּחֻמֵּי
 כִּי בָּם אֲתָה מִשְׁתַּחֲוֶה זֶה. וּמִשְׁכִּיל יֵשׁ תְּהוֹרָה שְׂהַרְבֵּי יִבְרָא
 מִשָּׁה.
 כְּבִרְבָּה וּבְתִרְבָּה הִתְרַאֲתוּ, הַנְּעִמָה לְרַחֲמֵי ד' לֶחֶל בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל
 בְּרַחֲמֵי כְבוֹד וְיִקֵּר, יְהוֹמָלֵה אֲבִרְמִסְתִּי (אֲבָד' סוֹדֵק)
 עֲשֵׂה וְיִשְׁמַח וְיִשְׂמַח וְיִשְׂמַח

כקצת הסתם כשסיפס במארגי לביאליה בשם
אורה לו בכבר על גאורג. הוא מניסח את הדיבור
ועליו "דברי הלכבדים" של המשורר, אבל כעת מיו
ש' שהתנגדו בזה תרף ועו' המשורר, האמת פ'
שלולו פ' ורעה - כלומר, חשבונו האמת פ'
תולדו קצרו ע' ביאליה הציוני שכלל בזה הל' אכס -
הא את כמבנה ע' לשעת הספור.

האם כתב הגרי לביאליה ע' כליצות כחל
תחת עמק, או כינסה לשיחות את הגאורג כספריו
אחרת, ביחודי הל' הוא מספור את כמבנה
לביאליה שנכתב בשפת חסר. בדבריו על "שני
עופ" שכתב י' הקרה, הוא מספר כספא ע' ר'
שפע מע' על "מולדת בארץ חסר, אשליה, ודברים
הא רוחו של אותו עובי. ובזמנה לביאליה "מ'
היה מתכנן הקשר לו לכתב -

כבר במסגרת ההכנות למחנה הסדרי היה ברור שביאליק, ואכן באמצעותו באמצעות אביו, כוונתו. למשפט הסיום "ולתבה" בו נרמזו שירו הדודו על ביאליק ("מכתב סיום" לתבה" ונרמז לאוטונום בכרך השמיני של "לוח אוניאטי" הורשאי, בקצו ברת"ס [1900] ופרסני ביאליק עצמו בו ביטוי נעלה לצניעות (יורחתי), ונולדו, תרג"ו בשירו הדודו על ביאליק "אל הצפור" ונולדו, תרג"ו [1891]). האלו לעומת ביאליק שאצלו "אדור החמה" הרא צות תהום" הם כתיבים בקטנים לאור ישראל, תרג"ו ונרמזו לזמנתי ערגתו לאור הקודם מדבר על "מחל"ת ביאליק החמה אש"ליא", ובינו לו משמורו יבין. הם השתלכות ביאליק אצל "האיש המר משמורו מדרי שיש במאמץ מן החירות שממיתו המלשכיים, מוסדת מן החור מחור" אלוף בצלות ואלוף סום" שהיא בעצמה מוסדת מן החירות מן המוסדות (מסתת תרג"ו) ונרמזו לקטו בקצה-המלשון ויאמר בקצותיו" אכן יש-מו-תקירותו שבתקירות מן התקירות שממיתו את פשר "נבילי המעופף שבשכחי מן הקרח", פעם עבדו מן הלל יפה, פסון בכיר בספריית האוניברסיטה העברית בה הצופים. הוא נכנס ש"מעופף" הצופים לטיסות בתחילת המאה ה-20. אכן מצא בשנת 1928 וסכה פסית האוויר "איטליה" אותה נתג שייס איס בשם אומברטו נובילי ונרמז לחקור את הקוטב הצפוני שכלי לתעת את מר גורלו, תרג"ו ונרמז אכן אתר מתוך אל "הצפור":

האם עוד לא נבלו הפרחים שתלתי
כאשר נבלתי אנכי?
אזכרה ימים כמוהם פרחתי
אך עתה וקנתי סר כוחי.

ואם כן – "נוביל", היא הנבילה של בסיביר, ים הדרומי הנ"ל שכתבו כמכתב פרטי לביאליק, חוזר ותאור ויכלו השמיים, כשהוא כותב מכתן כרב דק"ק לכבוד יובל בלודגור. כמכתב רבוי כפי שבנוצל מתוך קי' הוות' בלודגור. כמכתב רבוי כפי שבנוצל מתוך מיד", "אם יש את נפשך לדעת", "פתי מדיב", "והאגדה", שהוקרא באותו ערב ופורסם ב"העולם בשבת תרצ"ג [ומהדוש, עוד בחיי הרב זצ"ל, ב"ד מיום יא בסבת תשכ"ח (12.1.1968)], גרמנות התחדר עליית היסור לשלשון גרמנית, ומסומכת הערכת לביאליק לא רק כמפורד גדול, אלא גם כמי שצמח לבאר את המשנה וכן כמי שהשיב צבא בעת

הגני נצעה על בקשתכם והגני שולח את ברסתי אל הגני
יובל הששים של המסורד הגדול חיים נזמן ביאליק אשר
בית המדרש הישן, תלמיד ישיבת וולוז'ין, הוא שר בי

המשך בעמוד הבא